

Biskop Tor Singasaas, preken i Nidaros domkirke, 1. juledag 2015:

Håpsbarnet

Gledelig jul!

Vi har det siste halve året hatt en unik billedserie her i Nidarosdomen; «Den bibelske syklus» hvor kunstneren Håkon Gullvåg i 15 bilder lever seg inn i noen av de mest sentrale bibelfortellingene fra Det gamle - (GT) og Det nye testamente(NT). Han lar fortellingene samtale med, og utdype hverandre. Bildene har fått sin plass her i kirka slik tradisjonen er i gotiske katedraler, - GT på nordsiden, - og NT i sør. Bildene har og en samstemme med Gabriel Kiellands praktfulle glassmalerier her i Domen.

Vi skal stoppe et øyeblikk ved to av Gullvågs bilder som gir oss en utdypning av 1. juledags store tema; Guds kompromissløse kjærlighet til mennesker og all skapningen.

Guds ømhet, varhet og sårbarhet vises alt i skaperkraften. Gud skapte alt i kjærlighet. Kjærlighet gjennomtrenger alt Gud rører ved.

Skaperkraften er skjult i ømhet og sårbarhet. Jorden og universet framstår som sårbart, - nesten på bristepunktet. Også barnet i krybben er det, - utlevert til mennesker og dyr i stallen.

Gud viser sin ømhet og sårbarhet som skaper, - og i barnet i krybben.

Vi går først inn i Skapelseskapellet i Nordre Vestfronttårn og møter der Gullvågs praktfulle bilde av «Skapelsen». Dere ser bildet på baksiden av agenden.

Det er som om vi står sammen med Skaperen og ser på den blå kloden som svever i universet. Gullvåg har plassert oss utenfor, så vi får se den på avstand. Når vi går tett inn på bildet blir vi vår sårbarheten, - ømheden Gud har skapt kloden med. Det hviler en skjørhet og varhet over hele skaperverket slik Gullvåg fremstiller det.

Jeg tror han har fanget nerven i Gudsfortellingen.

Kloden ser ut som et eggskall. - Den er i ferd med å breste. - Kloden vår er så tynn, så tynn, og skjør. Og det gjør et særlig sterkt inntrykk å se kloden slik, - som menneske, i det vi nettopp har avsluttet klimaforhandlingene i Paris. For bildet sier noe sant om Gud og oss, i det vi sammen med Gud står og ser kloden på avstand. Vi er gitt en plass i universet sammen med Gud hvor vi beskuer skaperverket, - kanskje på den 7. dag(?), - hvor Gud så at alt han hadde skapt var godt! Men vi er plassert der, - sammen med Gud som medskapere. Så stort ansvar har han gitt oss. Han har lagt kloden i mellom våre hender. Det som straks slår meg; - for en tankeløs og ansvarsløs medskaper jeg er. - Vi har ikke sett Guds ømhet, sårbarhet og varhet i hans veldige skaperverk, - og heller ikke overfor det enkelte menneske. Vi har vært,- og vi er brutale, griske, grådige, - og vi ødsler. Vi har ikke sett kloden som et eggskall på bristepunktet.

Men i Gullvågs skapelsesbilde er og håpsteget alt malt inn. Det er et stort mysterium at Kristus er med ved skapelsen, slik vi hørte i Ordspråkene. Han var «byggmester hos Gud», -

ikke rart han ble «snekkersønn» etter hvert. Gud slo korsets tegn over jorden for første gang da han hadde skapt alt. Korset er risset inn i jorden på mystisk vis alt fra skapelsens morgen. For Kristus var der allerede. Og Gullvåg melder kristustegnene inn i bildet ved at evangelistene alt er der, - Men de er der som «unger», som barn. De klassiske tegnene på evangelistene er malt inn i bildet. Matteus; symbolisert med «det bevingede» mennesket, - Markus; - løven, - Lukas; - oksen og Johannes,- ørnen. Men de er unger, nesten nyfødt, - et menneskebarn, en løveunge, en oksekalv, - og en ørneunge, - som ligger i et reir av tistler med torner; - allerede en melding om tornekronen på Langfredag. Fortellingene om Jesus Kristus ligger allerede skjult i skapelsen. Gud visste hvordan det ville gå. Det hviler ved det et håp over skaperverket og den blå kloden. For inni kloden, - under eggeskallet, ser vi de gule fjærene og dunen, - og vi skimter det lille nebbet til kyllingen. Egget på bristepunktet er tegnet på Kristi oppstandelse. Kristi oppstandelse er alt signert som klodens redning. Egget og kyllingen, - tegnet på Kristi oppstandelse fra de døde i kirkens gamle klassiske tradisjon.

Guds kjærlighet og ømhet hviler i bildet. For Kristus var der; «Jeg var byggmester hos ham. Jeg var til glede for ham dag etter dag og lekte stadig for hans ansikt», - hørte vi fra Ordspråkene. Kristi kjærlighet har alltid vært her, - den hviler over skaperverket.

Så går vi inn i Vestskipet; - til bildet av barnet i «Stallen», - Det er forsidebildet på agenden.

Guds sårbarhet er her enda mer åpenbar, - i det lille barnet. Håkon Gullvåg lar barnet ligge alene med oksen og asenet som tegn på Jesu Kristi sårbarhet. Han er ubeskyttet,- i fare, - overgitt som den minste av alle på jord.

Maria og Josef er ikke der.

Guds store risiko i verden er malt for våre øyne. Gud kom inn på jorden uten beskyttelse, - sårbar, -uten sikkerhet. Det utfordrer sterkt vårt bilde av Gud! Er det mulig å leve med en Gud som er sårbar og hjelpeløs? Hvilken Gud kan nå det være? Er det noe til Gud? Kan vi gi ham navnet Gud, - en Gud for meg og oss som jeg og vi kan ha tillit til?

Gud gir tegn om at det ligger en hemmelighet gjemt i sårbarhet, ømhet og varhet.

Kjærligheten er det sterkeste i tilværelsen! Den åpner opp livene vår, - for kjærligheten fordriver all redsel, angst og frykt. (1. Joh. 4,18)

Hver gang et nytt barn blir født, skapes verden på ny.

Livet endres for oss når et nytt barn kommer inn i familien, - i slekta. Ethvert nyfødt barn bringer håp til verden.

Barnet på julenatt kom med håpet.

Håpet kom til hele vår jord med barnet med de mange navn, - allerede meldt ved skapelsens morgen. - Gud har ikke glemt sin skapning.

La oss nå synge om Håpsbarnet, - Solbarnet, jordbarnet, fredsbarnet, stjernebarnet. Og vi synger oss selv inn i salmen, - Du og jeg er det bortskjemte barnet,- det glemte barnet,- det skremte, - det ensomme barnet med tårer på kinn, - Guds barn som venter.

Og dette er en salme for flyktningen på vei opp gjennom Europa ,- og terrorofrene, - med all angst og smerte som herjer med dem.

(NoS 13, nr. 26)

1. Solbarn, jordbarn, bak din tynne hud
stråler mot oss kjærlighet fra Gud.

Ref.: Hør oss, se oss, Stjernebarn stig ned,
så jordens barn i alle land finner julens fred.

2. Flyktning, krigsbarn, hjemløs og forlatt,
misbrukt, skadet i den dype natt.

Ref.

3. Glemte barn, skremte barn, med sitt såre sinn,
ingen merker tåren på dets kinn.

Ref.

4. Bortskjemt, ensomt barn som vil ha mer,
trosbarn, Guds barn, håper venter, ber.

Ref.

5. Håpsbarn, fredsbarn, Barn fra evighet,
vis hvert jordbarn himlens herlighet.

Ref.

Guds barn som venter,- ber,- som håper at kjærligheten er verdens og tilværelsens aller sterkeste

makt.

Måtte dette bli vår nye julesalme hvor vi synger våre liv inn i Kristi liv.

Gud bruker bare «makt» gjennom kjærligheten. For et mysterium. Kjærlighetens ene side; - nåde, - barmhjertighet, - aldri forlate en, - glemme en, - overse en. Og den andre siden av kjærlighetens kjennetegn; En Gud som viser sin vilje; - som reiser seg i protest, kamp og forsvar når et menneskes liv er truet!

Han ga i kjærlighet sitt liv for at vi skal leve.

Hvilket mysterium er malt inn i Håkon Gullvåg vakre bilder.

- til ære for Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.

Amen.